

جمهوری اسلامی ایران

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

گزارش میانه و میانگین ساعت کار معمول در کشور

شناسنامه نشریه

عنوان	گزارش میانه و میانگین ساعت کاری معمول در کشور
شماره	۹۸-۱۴
ناشر	مرکز آمار و اطلاعات راهبردی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
تهیه‌کنندگان	سهیلا اخباری، سوسن حسنونند، کیانا ملک پور
ناظر چاپ	مجتبی امرائی
تاریخ انتشار	آذر ماه ۱۳۹۸
کلید واژه	شاغلین، ساعت کار معمول در هفته، میانه، میانگین، جمهوری اسلامی ایران
نشانی	تهران، خیابان دکتر فاطمی، روبروی هتل لاله، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، طبقه چهارم
تلفن و دورنگار	۸۸۹۵۵۰۳۳ و ۸۸۹۵۵۰۳۴
پست الکترونیک و وبگاه	www.amarkar.ir amarkar@mcls.gov.ir

"حق مالکیت معنوی این گزارش متعلق به مرکز آمار و اطلاعات راهبردی است و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است"

فهرست

شماره صفحه	عنوان
۱.....	پیشگفتار
۲.....	مقدمه
۳.....	تعاریف و مفاهیم
۴.....	یافته‌ها
۵.....	بخش‌های عمده اقتصادی
۶.....	بخش کشاورزی و غیرکشاورزی
۷.....	بخش تولیدی و غیر تولیدی
۸.....	شکاف جنسیتی
۱۰.....	میانگین ساعت کار در سایر کشورها

فهرست جداول

شماره صفحه	عنوان
۴.....	جدول ۱- برآورد تعداد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر، میانه و میانگین ساعت کار معمول ^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک جنس: ۱۳۹۲-۹۷.....
۵.....	جدول ۲- برآورد میانه و میانگین ساعت کار معمول ^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخشهای عمده اقتصادی ^۲ : ۱۳۹۲-۹۷.....
۶.....	جدول ۳- برآورد میانه و میانگین ساعت کار معمول ^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های کشاورزی، غیر کشاورزی و جنس ^۲ : ۱۳۹۲-۹۷.....
۷.....	جدول ۴- برآورد میانه و میانگین ساعت کار معمول ^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخشهای تولیدی، غیرتولیدی و جنس ^۲ : ۱۳۹۲-۹۷.....
۸.....	جدول ۵- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار ^۱ معمول در هفته در شغل اصلی در کل کشور: ۱۳۹۷.....
۸.....	جدول ۶- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار معمول ^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخشهای عمده اقتصادی در کل کشور: ۱۳۹۷.....
۹.....	جدول ۷- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار معمول ^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخشهای کشاورزی و غیر کشاورزی در کل کشور: ۱۳۹۷.....
۹.....	جدول ۸- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار معمول ^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخشهای تولیدی و غیر تولیدی در کل کشور: ۱۳۹۷.....
۱۰.....	جدول ۹- میانگین ساعت کار واقعی در هفته در شغل اصلی به تفکیک جنس: ۲۰۱۵-۲۰۱۸.....

پیشگفتار

حکمرانی خوب در سطح کلان، نیازمند ترکیبی پیچیده از شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، امنیتی و فرهنگی است که تحقق آن‌ها مستلزم ابزارها و روش‌های خاص خود است. تحقق این شرایط به داده‌ها و تحلیل‌هایی نیاز دارد که بدون آن‌ها شناخت وضع موجود و مسیرهای ممکن به سوی وضع مطلوب ممکن نخواهد شد. آمار یکی از این ابزارهای بنیادی برای کسب چنین داده‌هایی و تحلیل برخی الزامات دست یافتن به وضع مطلوب است.

برخورداری از داده‌های آماری معتبر و به‌روز، در همه امور اعم از سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، تعیین اهداف و خط‌مشی‌ها، هدایت امور اجرایی و در نهایت ارزیابی میزان موفقیت آن‌ها به اندازه‌ای اهمیت دارد که باید داده‌ها و تحلیل‌های آماری را عاملی زیربنایی در فرایند توسعه و آینده‌پژوهی هر جامعه به شمار آورد به گونه‌ای که حکمرانی خوب بدون آن ممکن نیست. لیکن استفاده مناسب از آمار برای تحقق توسعه اولاً نیازمند شناسایی آن دسته داده‌هایی است که بانک‌های اطلاعاتی با ارائه آن‌ها می‌توانند به مدیریت مؤثر و کارآمد کمک کنند؛ و ثانیاً بخش‌های متولی برنامه‌ریزی و مدیریت فرایندها باید به ابزارها و توانمندی‌های لازم برای بهره‌گرفتن از آمار مجهز باشند.

داده‌های آماری دقیق و به‌هنگام در زمینه‌های تحولات بازار کار، وضعیت تعاونی‌ها و شاخص‌های رفاه اجتماعی از ملزومات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری مؤثر و ارتقای کیفی فعالیت‌های این وزارتخانه در جهت توسعه پایدار است. بدون در دسترس بودن چنین داده‌هایی نقش‌آفرینی مؤثر و کارآمد این وزارتخانه در عرصه سیاست‌گذاری اشتغال، ارتقای سهم بخش تعاون در اقتصاد و ایجاد و کارآمدسازی نظام رفاهی جامع و چندلایه ناممکن خواهد بود. چنین داده‌هایی هم‌چنین برای کمک به فرایند ارتباط بین‌سازمانی و هماهنگ کردن اقدامات وزارتخانه با سایر دستگاه‌ها ضرورت دارند. تولید این داده‌ها بخشی از وظیفه حاکمیتی برای تولید داده‌های شفاف و معتبر و ارائه آن‌ها به جامعه و همه ذینفعان نیز هست.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، با عنایت به سیاست‌های کلی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری در خصوص تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی به دولت و اشاره به بند ۱۱ آن که بر «شفاف‌سازی و به‌هنگام‌سازی آمار و اطلاعات و تسهیل دسترسی به آن و اطلاع‌رسانی در مورد ابعاد و فرصت‌های سرمایه‌گذاران و سرمایه‌گذاری در رشته‌های مختلف و مقابله جدی با استفاده از هر گونه دسترسی اطلاعاتی ویژه» تأکید می‌کند؛ و به استناد بند «ی» ماده ۸ قانون مدیریت خدمات کشوری مبنی بر حاکمیتی بودن امور آمار و همچنین لزوم رعایت اصول ده‌گانه بنیادین آمارهای رسمی، به‌طور مستمر از طریق شناسایی، تولید یا گردآوری، آمایش و به‌هنگام‌سازی اطلاعات و آمارهای ثبتي و تعامل و مشارکت با سایر دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های ملی و بین‌المللی، در راستای مأموریت‌های خود و به منظور استقرار مدیریت دانش، نسبت به تهیه و تدوین نشریات و گزارش‌های آماری مرتبط با حوزه‌های کار، تعاون و رفاه اجتماعی اقدام می‌نماید. کاربران، ذینفعان و محققین با مراجعه به سامانه اطلاع‌رسانی آماری به نشانی www.amarkar.ir می‌توانند به تمام نسخه‌های الکترونیکی نشریات و گزارش‌های تخصصی تدوین شده دست یابند. بدیهی است نظرات ارزشمند و پیشنهادهای تکمیلی صاحب‌نظران، یاری‌رسان این وزارتخانه در پیشبرد برنامه‌ها و اثربخشی بیشتر آن‌ها خواهد بود.

محمد شریعتمداری

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی

بی‌شک تعادل بین کار و زندگی و مدیریت زمان برای جلوگیری از پیامدهای نامطلوب ناشی از عدم تعادل بین آنها از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. البته باید توجه داشت که کشورهای مختلف براساس میزان پیشرفت فناوری و درجه توسعه‌یافتگی و همچنین ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی از این نظر با هم متفاوت هستند. ساعات کار طولانی یکی از مهم‌ترین عواملی است که موجب ایجاد تعارض بین کار و زندگی می‌شود. در کشورهای مختلف، میانگین ساعت کار معمول در هفته در حدود ۴۰ تا ۴۴ ساعت می‌باشد. به طور کلی، میزان ساعت کار متاثر از چندین عامل از جمله: میزان دستمزدها، فرهنگ کار، وضع معیشتی افراد، حجم اشتغال در کشور و ... می‌باشد.

به موجب ماده ۵۱ قانون کار، ساعت کار مدت زمانی است که کارگر، نیرو یا وقت خود را به منظور انجام کار در اختیار کارفرما قرار می‌دهد. میزان ساعت کار، بسته به نظر کارفرما، وظایف و حوزه کاری افراد متفاوت است.

لذا این مرکز به منظور آگاهی از میزان تغییرات میانگین ساعت کار معمول در هفته در کشور و در بخش‌های مختلف اقتصادی، با استفاده از نتایج آمارگیری نیروی کار طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ اقدام به تهیه گزارش حاضر نموده است. البته با توجه به عدم ارایه اطلاعات مذکور برای شاغلان ۱۵ ساله و بیشتر به ناچار از نتایج آمارگیری نیروی کار جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استفاده شده است.

مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

تعاریف و مفاهیم

شاغل:

فرد در سن کار که در طول زمان مرجع حداقل یک ساعت در شغل خود فعالیت داشته و یا بنا به دلایلی ترک موقت از شغل دارد. شاغلان به طور عمده شامل دو گروه مزد و حقوق بگیران و خود اشتغالان می‌شود. افراد زیر نیز به لحاظ اهمیتی که در فعالیت اقتصادی کشور دارند، شاغل به حساب می‌آیند:

- کارکنان فامیلی بدون مزد.
- کارآموزانی که در دوره کارآموزی فعالیتی در ارتباط با فعالیت موسسه محل کارآموزی انجام می‌دهند، یعنی مستقیماً در تولید کالا یا خدمات سهیم هستند و فعالیت آنها "کار" محسوب می‌شود.
- محصولانی که در دوره مرجع مطابق تعریف، کار کرده‌اند.
- تمام افرادی که در نیروهای مسلح به صورت کادر دایم یا موقت خدمت می‌کنند (نیروهای مسلح پرسنل کادر و سربازان، درجه داران، افسران و وظیفه نیروهای نظامی و انتظامی).

ساعت کار معمول:

متوسط ساعت کار واقعی شاغل طی دوره زمانی مورد نظر (طولانی مدت) است.

ساعت کار واقعی:

ساعت کاری است که شاغل طی دوره زمانی مرجع در محل کار خود حاضر بوده یا خارج از محل کاری به فعالیت‌های شغلی و یا فعالیت‌های مرتبط با آن می‌پردازد.

میانگین ساعت کاری معمول:

نسبت تعداد ساعت کاری معمول (تمام شاغلان) تقسیم بر کل شاغلان.

میان ساعت کاری معمول:

مقدار متوسط ساعت کاری معمولی است که ۵۰ درصد از شاغلان از آن بیشتر (یا کمتر) طی هفته کار می‌کنند.

شکاف جنسیتی نسبی:

نسبت اختلاف میانگین ساعت کار معمول هفتگی برای مردان و زنان تقسیم بر میانگین ساعت کار معمول هفتگی مردان ضربدر ۱۰۰.

شکاف جنسیتی مطلق:

اختلاف میانگین ساعت کار معمول هفتگی مردان و زنان.

مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

یافته‌ها

بررسی‌های انجام شده حاکی از آن است که برآورد میانگین ساعت کار معمول^۱ در هفته با توجه به برآورد تعداد شاغلان حتی با پوشش حداقل یکساعت کار در هفته، دور از میانگین جهانی و داخلی نیست و دلیل آن این است که کم کاری بخشی از شاغلان (شاغلان با ساعت کار کمتر از ۴۴ ساعت کار در هفته) توسط اضافه کاری بخش دیگری از شاغلان (شاغلان با ساعت کار بیشتر از ۴۴ ساعت کار در هفته) جبران می‌شود. همچنین برآورد میانگین ساعت کار معمول در هفته، در شغل اصلی می‌باشد. از آنجا که ممکن است برخی شاغلان چند شغله باشند، با در نظر گرفتن این مهم، میانگین ساعت کار بیش از این خواهد بود.

آمارها نشان می‌دهد، میانگین ساعات کار معمول هر شاغل در هفته در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ به جز سال ۱۳۹۶ روندی نزولی داشته، به طوری که میانگین ساعت کار در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۲ به میزان ۱ ساعت کاهش یافته است. این در حالیست که تعداد شاغلان طی سال‌های مذکور همواره روندی افزایشی داشته است. همچنین بیشترین میانگین ساعت کار معمول در هفته طی این سال‌ها مربوط به سال ۱۳۹۲ برابر با ۴۴ ساعت و ۱۸ دقیقه و کمترین آن مربوط به سال ۱۳۹۷ با ۴۳ ساعت بوده است. با توجه به اینکه اقتصاد کشور در سال‌های اخیر سمت و سوی اشتغال‌زایی داشته است، شیب نزولی میانگین ساعات کاری شاغلان از سال ۱۳۹۲ تا کنون، قابل تامل می‌باشد. کاهش میانگین ساعت کار معمول در کشور را می‌توان ناشی از افزایش چند میلیونی شاغلان در طی دوره مورد نظر و عدم وجود ظرفیت برای کار بیشتر، کاهش نیاز اقتصادی شاغلان و افزایش شاغلان پاره وقت دانست. در تمام این سال‌ها مردان نسبت به زنان ساعات بیشتری کار کرده‌اند. از آنجا که مردان مسئولیت بیشتری برای تامین معاش خانوار دارند، لذا احتمال دارد مردان با اختصاص ساعت کاری بیشتر نسبت به زنان، درصدد این امر می‌باشند. بررسی‌ها نشان می‌دهد در گروه مردان، میانگین ساعت کار معمول در هفته، از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ بجز سال ۹۶ روند کاهشی داشته است؛ به طوری که در سال ۱۳۹۷ با کاهش ۴۲ دقیقه‌ای نسبت به سال ۱۳۹۲ از ۴۶ ساعت به ۴۵ ساعت و ۱۸ دقیقه رسیده است. روند میانگین ساعت کار معمول در گروه زنان نیز همانند گروه مردان بوده و میانگین ساعت کار در سال ۱۳۹۷ با ۱ ساعت و ۳۶ دقیقه کاهش نسبت به سال ۱۳۹۲، از ۳۴ ساعت و ۱۸ دقیقه به ۳۲ ساعت و ۴۲ دقیقه رسیده است.

جدول ۱- برآورد تعداد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر، میانه و میانگین ساعت کار معمول^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک جنس: ۱۳۹۲-۹۷

سال	جمع			مرد			زن		
	تعداد شاغلان	میانه ساعت کار	میانگین ساعت کار	تعداد شاغلان	میانه ساعت کار	میانگین ساعت کار	تعداد شاغلان	میانه ساعت کار	میانگین ساعت کار
۱۳۹۲	۲۱۳۴۶۱۷۹	۴۶:۱۲	۴۴:۱۸	۱۸۲۰۰۸۸۶	۴۷:۲۴	۴۶:۰۰	۳۱۴۵۲۹۳	۳۵:۲۴	۳۴:۱۸
۱۳۹۳	۲۱۳۰۴۳۰۲	۴۵:۵۴	۴۴:۰۰	۱۸۲۰۵۰۰۱	۴۷:۰۰	۴۵:۴۸	۳۰۹۹۳۰۱	۳۵:۱۲	۳۳:۵۴
۱۳۹۴	۲۱۹۷۲۰۸۴	۴۵:۴۲	۴۳:۴۲	۱۸۵۱۱۲۶۴	۴۷:۰۰	۴۵:۳۶	۳۴۶۰۸۲۰	۳۴:۳۶	۳۳:۱۸
۱۳۹۵	۲۲۵۸۸۰۵۲	۴۵:۴۲	۴۳:۰۶	۱۸۷۰۷۲۴۷	۴۷:۰۶	۴۵:۱۲	۳۸۸۰۸۰۴	۳۴:۰۰	۳۳:۰۰
۱۳۹۶	۲۳۳۷۸۶۱۳	۴۵:۴۸	۴۳:۱۸	۱۹۱۸۳۴۶۷	۴۷:۱۲	۴۵:۳۰	۴۱۹۵۱۴۵	۳۵:۰۶	۳۳:۳۰
۱۳۹۷	۲۳۸۱۳۰۴۵	۴۵:۳۶	۴۳:۰۰	۱۹۴۶۷۷۷۲	۴۷:۰۶	۴۵:۱۸	۴۳۴۵۲۷۲	۳۳:۴۲	۳۲:۴۲

ماخذ: نتایج آمارگیری نیروی کار - مرکز آمار ایران
۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.

۱. میانگین ساعت کار معمول در هفته با استفاده از جدول "شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر" بر حسب جنس و تعداد ساعت کار معمول در هفته در شغل اصلی^۱ و با استفاده از روش میانگین وزنی محاسبه شده است.

بخش‌های عمده اقتصادی

بررسی آمار در بخش‌های عمده اقتصادی نشان دهنده این است که در سال ۱۳۹۷، طولانی‌ترین میانگین ساعت کار معمول در هفته در کشور به ترتیب مربوط به بخش خدمات (۴۵ ساعت و ۱۲ دقیقه)، بخش صنعت (۴۲ ساعت و ۳۰ دقیقه) و بخش کشاورزی (۳۷ ساعت و ۱۲ دقیقه) بوده است. میانگین و میانه ساعت کار در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۲ در هر سه بخش عمده اقتصادی با کاهش مواجه بوده است.

جدول ۲- برآورد میانه و میانگین ساعت کار معمول^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی^۲: ۱۳۹۲-۹۷

شرح	جمع			مرد			زن		
	تعداد شاغلان	میانه ساعت کار	میانگین ساعت کار	تعداد شاغلان	میانه ساعت کار	میانگین ساعت کار	تعداد شاغلان	میانه ساعت کار	میانگین ساعت کار
کشاورزی صنعت خدمات	۳۹۱۳۴۱۲	۴۳:۳۶	۴۰:۰۰	۳۱۷۶۴۵۳	۴۶:۴۲	۴۲:۱۸	۷۳۶۹۵۸	۲۶:۵۴	۳۰:۱۲
	۷۳۱۳۶۶۶	۴۵:۵۴	۴۴:۲۴	۶۵۲۸۴۷۸	۴۶:۲۴	۴۵:۳۰	۷۸۵۱۸۸	۴۷:۳۰	۳۵:۱۸
	۱۰۱۱۰۳۹۱	۴۶:۵۴	۴۵:۴۲	۸۴۸۸۶۰۶	۴۸:۱۸	۴۷:۳۶	۱۶۲۱۷۷۸	۳۷:۵۴	۳۵:۳۰
کشاورزی صنعت خدمات	۳۸۱۲۱۴۵	۴۲:۴۲	۳۹:۴۲	۳۱۳۵۴۶۶	۴۵:۵۴	۴۲:۰۶	۶۷۶۶۷۸	۲۶:۱۲	۲۹:۰۶
	۷۱۹۱۶۵۸	۴۵:۲۴	۴۳:۴۸	۶۴۳۷۳۳۹	۴۵:۵۴	۴۴:۵۴	۷۵۴۳۱۸	۴۴:۴۸	۳۴:۰۶
	۱۰۲۹۷۵۰۳	۴۶:۴۲	۴۵:۴۲	۸۶۲۹۳۳۸	۴۸:۰۰	۴۷:۳۶	۱۶۶۸۱۶۰	۳۸:۱۲	۳۵:۴۲
کشاورزی صنعت خدمات	۳۹۶۱۲۹۷	۴۰:۱۸	۳۸:۱۲	۳۱۷۱۴۵۸	۴۴:۳۶	۴۰:۴۸	۷۸۹۸۳۹	۲۴:۴۲	۲۷:۴۲
	۷۱۴۷۰۰۹	۴۵:۱۸	۴۳:۳۰	۶۳۲۳۳۰۵	۴۶:۰۰	۴۴:۵۴	۸۲۳۷۰۲	۴۲:۵۴	۳۲:۴۲
	۱۰۸۹۹۳۱۳	۴۶:۳۶	۴۵:۳۶	۹۰۱۳۴۲۱	۴۸:۰۰	۴۷:۳۶	۱۸۴۶۹۶۱	۳۸:۳۰	۳۵:۴۸
کشاورزی صنعت خدمات	۴۰۶۰۵۰۶	۴۱:۱۲	۳۷:۲۴	۳۲۰۷۸۲۶	۴۲:۳۰	۳۹:۱۲	۸۵۲۶۷۹	۲۳:۲۴	۲۶:۳۰
	۷۲۰۰۳۸۶	۴۵:۱۲	۴۲:۵۴	۶۲۲۳۷۱۶	۴۶:۰۶	۴۴:۳۶	۹۷۶۶۶۶	۴۱:۱۸	۳۲:۱۸
	۱۱۳۲۳۲۰۸	۴۶:۵۴	۴۵:۳۰	۹۲۷۲۳۴۷	۴۸:۲۴	۴۷:۳۰	۲۰۵۰۸۵۷	۳۸:۵۴	۳۵:۵۴
کشاورزی صنعت خدمات	۳۹۶۱۲۹۷	۳۹:۰۰	۳۷:۱۸	۳۱۷۱۴۵۸	۴۳:۴۸	۴۰:۱۲	۷۸۹۸۳۹	۲۴:۳۶	۲۷:۱۸
	۷۱۴۷۰۰۹	۴۵:۱۲	۴۲:۵۴	۶۳۲۳۳۰۵	۴۶:۰۶	۴۴:۳۶	۸۲۳۷۰۲	۴۱:۴۸	۳۲:۱۲
	۱۰۸۶۰۳۸۸	۴۶:۵۴	۴۵:۳۶	۹۰۱۳۴۲۱	۴۸:۳۰	۴۷:۴۲	۱۸۴۶۹۶۱	۴۰:۱۲	۳۶:۳۰
کشاورزی صنعت خدمات	۴۲۱۳۱۵۷	۳۹:۰۶	۳۷:۱۲	۳۳۵۷۰۵۴	۴۳:۳۰	۳۹:۵۴	۸۵۶۱۰۲	۲۴:۰۰	۲۷:۰۰
	۷۶۲۷۶۶۰	۴۵:۰۰	۴۲:۳۰	۶۴۵۸۸۹۷	۴۶:۰۶	۴۴:۴۲	۱۱۶۸۷۶۲	۳۷:۱۸	۳۰:۱۲
	۱۱۹۶۸۳۶۷	۴۶:۴۲	۴۵:۱۲	۹۶۴۸۴۴۹	۴۸:۲۴	۴۷:۲۴	۲۳۱۹۹۱۷	۳۹:۱۸	۳۶:۰۰

ماخذ: نتایج آمارگیری نیروی کار - مرکز آمار ایران
 ۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.
 ۲- فعالیت اقتصادی "نامشخص" در محاسبات لحاظ نشده است.

بخش کشاورزی و غیرکشاورزی

مقایسه میانگین و میانه ساعت کار معمول هفتگی در بخش کشاورزی و غیرکشاورزی نشان می‌دهد که این مقدار در سال ۱۳۹۷ در بخش غیرکشاورزی به میزان ۷ ساعت بیشتر از بخش کشاورزی می‌باشد. بیش‌تر بودن ساعت کار در بخش غیرکشاورزی با توجه به عدم انجام فعالیت‌های کشاورزی در برخی از فصول سال، بدیهی به نظر می‌رسد. همچنین میانگین ساعت کار معمول هفتگی طی سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۲ در هر دو بخش کشاورزی و غیرکشاورزی با کاهش ساعت کار معمول هفتگی، مواجه بوده است. این کاهش در بخش کشاورزی به میزان حدود ۳ ساعت و در بخش غیر کشاورزی به میزان ۱ ساعت بوده است. این در حالیست که در هر دو بخش با افزایش تعداد شاغلان روبه‌رو بوده‌ایم.

جدول ۳- برآورد میانه و میانگین ساعت کار معمول^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های کشاورزی، غیر کشاورزی و جنس^۲: ۹۷-۱۳۹۲

زن			مرد			جمع		تعداد شاغلان	شرح
میانگین ساعت کار	میانه ساعت کار	تعداد شاغلان	میانگین ساعت کار	میانه ساعت کار	تعداد شاغلان	میانگین ساعت کار	میانه ساعت کار		
۳۰:۱۲	۲۶:۵۴	۷۳۶۹۵۸	۴۲:۱۸	۴۶:۴۲	۳۱۷۶۴۵۳	۴۰:۰۰	۴۳:۳۶	۳۹۱۳۴۱۲	کشاورزی
۳۵:۳۰	۳۸:۰۰	۲۴۰۶۹۶۶	۴۶:۴۲	۴۷:۳۰	۱۵۰۱۷۰۸۴	۴۵:۱۲	۴۶:۳۰	۱۷۴۲۴۰۵۷	غیرکشاورزی
۲۹:۰۶	۲۶:۱۲	۶۷۶۶۷۸	۴۲:۰۶	۴۵:۵۴	۳۱۳۵۴۶۶	۳۹:۴۲	۴۲:۴۲	۳۸۱۲۱۴۵	کشاورزی
۳۵:۱۲	۳۷:۵۴	۲۴۲۲۴۷۸	۴۶:۳۰	۴۷:۰۶	۱۵۰۶۶۶۷۷	۴۴:۵۴	۴۶:۱۲	۱۷۴۸۹۱۶۱	غیرکشاورزی
۲۷:۴۲	۲۴:۴۲	۷۸۹۸۳۹	۴۰:۴۸	۴۴:۳۶	۳۱۷۱۴۵۸	۳۸:۱۲	۴۰:۱۸	۳۹۶۱۲۹۷	کشاورزی
۳۴:۵۴	۳۷:۳۶	۲۶۷۰۶۶۳	۴۶:۳۰	۴۷:۰۶	۱۵۳۳۶۷۲۶	۴۴:۴۸	۴۶:۰۶	۱۸۰۴۶۳۲۲	غیرکشاورزی
۲۶:۳۰	۲۳:۲۴	۸۵۲۶۷۹	۳۹:۱۲	۴۲:۳۰	۳۲۰۷۸۲۶	۳۷:۲۴	۴۱:۱۲	۴۰۶۰۵۰۶	کشاورزی
۳۴:۴۸	۳۷:۳۰	۳۰۲۸۱۲۵	۴۶:۱۸	۴۷:۳۰	۱۵۴۹۹۴۲۱	۴۴:۳۰	۴۶:۱۲	۱۸۵۲۷۵۴۶	غیرکشاورزی
۲۷:۱۸	۲۴:۳۶	۷۸۹۸۳۹	۴۰:۱۲	۴۳:۴۸	۳۱۷۱۴۵۸	۳۷:۱۸	۳۹:۰۰	۳۹۶۱۲۹۷	کشاورزی
۳۵:۰۶	۳۸:۳۰	۲۶۷۰۹۸۱	۴۶:۲۴	۴۷:۳۰	۱۵۳۳۹۸۰۶	۴۴:۳۰	۴۶:۱۸	۱۸۰۱۰۷۸۷	غیرکشاورزی
۲۷:۰۰	۲۴:۰۰	۸۵۶۱۰۲	۳۹:۵۴	۴۳:۳۰	۳۳۵۷۰۵۴	۳۷:۱۲	۳۹:۰۶	۴۲۱۳۱۵۷	کشاورزی
۳۴:۰۶	۳۶:۳۰	۳۴۸۹۱۷۰	۴۶:۱۸	۴۷:۲۴	۱۶۱۱۰۷۱۸	۴۴:۱۲	۴۶:۰۶	۱۹۵۹۹۸۸۸	غیرکشاورزی

ماخذ: نتایج آمارگیری نیروی کار - مرکز آمار ایران

۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.

۲- فعالیت اقتصادی "نامشخص" در محاسبات لحاظ نشده است.

آمار و اطلاعات راهبردی

بخش تولیدی و غیر تولیدی

مقایسه میانگین ساعت کار معمول هفتگی در بخش تولیدی و غیر تولیدی نشان می‌دهد که میانگین ساعت کاری در سال ۱۳۹۷ در بخش غیرتولیدی به میزان ۳ ساعت و ۱۲ دقیقه بیشتر از بخش تولیدی می‌باشد. از طرفی مقایسه میان ساعت کار معمول هفتگی در این دو بخش نشان می‌دهد که میان ساعت کاری در سال ۱۳۹۷ در بخش غیرتولیدی ۱ ساعت و ۱۸ دقیقه بیشتر از بخش تولیدی می‌باشد. این درحالیست که طی سال ۱۳۹۲ میان ساعت کاری در دو بخش مذکور هیچ تفاوتی ندارد. همچنین در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۲ در هر دو بخش با کاهش میانگین و میان ساعت کار معمول در هفته، مواجه بوده‌ایم. کاهش ساعت کاری در بخش تولیدی به ترتیب دو ساعت و ۲۴ دقیقه برای میانگین و ۱ ساعت و ۳۶ دقیقه برای میان ساعت بوده است. در بخش غیر تولیدی نیز کاهش ساعت کاری به ترتیب ۳۶ دقیقه برای میانگین و ۱۸ دقیقه برای میان ساعت بوده است. این در حالیست که در هر دو بخش با افزایش تعداد شاغلان روبه رو بوده‌ایم.

جدول ۴- برآورد میانگین و میانگین ساعت کار معمول^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های تولیدی، غیرتولیدی و جنس^۲: ۹۷-۱۳۹۲

زن			مرد			جمع			شرح	
میانگین ساعت کار	میان ساعت کار	تعداد شاغلان	میانگین ساعت کار	میان ساعت کار	تعداد شاغلان	میانگین ساعت کار	میان ساعت کار	تعداد شاغلان		
۳۲:۴۲	۴۰:۱۲	۱۴۹۲۱۳۱	۴۵:۴۸	۴۸:۰۰	۶۴۳۴۰۱۶	۴۳:۱۸	۴۶:۱۲	۷۹۲۶۱۴۸	تولیدی	۱۳۹۲
۳۵:۳۶	۳۸:۰۶	۱۶۵۱۷۹۳	۴۶:۰۰	۴۷:۰۶	۱۱۷۵۹۵۲۱	۴۴:۴۲	۴۶:۱۲	۱۳۴۱۱۳۲۱	غیرتولیدی	
۳۱:۳۶	۳۸:۴۸	۱۴۰۵۷۷۷	۴۵:۳۶	۴۷:۳۰	۶۳۹۵۷۳۶	۴۳:۰۶	۴۵:۴۸	۷۸۰۱۵۱۵	تولیدی	۱۳۹۳
۳۵:۴۸	۳۸:۲۴	۱۶۹۳۳۷۹	۴۵:۴۲	۴۶:۴۸	۱۱۸۰۶۴۰۷	۴۴:۳۰	۴۵:۵۴	۱۳۴۹۹۷۹۱	غیرتولیدی	
۳۰:۰۶	۳۶:۳۰	۱۵۸۵۵۰۵	۴۵:۰۰	۴۷:۰۶	۶۴۷۵۳۸۷	۴۲:۰۰	۴۵:۱۲	۸۰۶۰۸۹۴	تولیدی	۱۳۹۴
۳۵:۵۴	۳۸:۳۶	۱۸۷۴۹۹۷	۴۵:۴۸	۴۶:۵۴	۱۲۰۳۲۷۹۷	۴۴:۳۰	۴۵:۵۴	۱۳۹۴۶۷۲۵	غیرتولیدی	
۲۹:۲۴	۳۵:۱۲	۱۷۹۲۹۴۳	۴۴:۱۲	۴۶:۵۴	۶۴۹۹۲۴۳	۴۱:۲۴	۴۵:۱۸	۸۲۹۲۱۹۰	تولیدی	۱۳۹۵
۳۶:۰۰	۳۹:۱۲	۲۰۸۷۲۵۹	۴۵:۴۲	۴۷:۱۲	۱۲۲۰۴۶۴۶	۴۴:۱۸	۴۶:۰۶	۱۴۲۹۱۹۱۰	غیرتولیدی	
۲۹:۴۸	۳۶:۱۲	۱۵۸۵۵۰۵	۴۴:۴۲	۴۷:۱۲	۶۴۷۵۳۸۷	۴۱:۱۸	۴۴:۴۸	۸۰۶۰۸۹۴	تولیدی	۱۳۹۶
۳۶:۳۶	۴۰:۳۰	۱۸۷۴۹۹۷	۴۵:۴۸	۴۷:۱۲	۱۲۰۳۲۷۹۷	۴۴:۲۴	۴۶:۰۶	۱۳۹۰۷۸۰۰	غیرتولیدی	
۲۸:۳۶	۳۴:۰۶	۱۹۸۸۷۲۲	۴۴:۳۶	۴۷:۰۶	۶۸۵۱۸۰۵	۴۰:۵۴	۴۴:۳۶	۸۸۴۰۵۳۰	تولیدی	۱۳۹۷
۳۶:۰۶	۳۹:۲۴	۲۳۵۶۰۴۹	۴۵:۳۶	۴۷:۰۶	۱۲۶۱۲۵۸۹	۴۴:۰۶	۴۵:۵۴	۱۴۹۶۸۶۴۳	غیرتولیدی	

ماخذ: نتایج آمارگیری نیروی کار - مرکز آمار ایران

۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.

۲- فعالیت اقتصادی "نامشخص" در محاسبات لحاظ نشده است.

شکاف جنسیتی

در سال ۱۳۹۷، بررسی‌ها نشان می‌دهد شکاف جنسیتی نسبی میانگین ساعت کار معمول در هفته و همچنین شکاف جنسیتی نسبی میانه ساعت کار معمول در هفته، بیش از ۲۸ درصد می‌باشد. به عبارت دیگر به طور متوسط مردان ۲۸ درصد بیش از زنان کار می‌کنند. با توجه به در نظر گرفتن حمایت‌های اجتماعی و قانونی از زنان این نتیجه منطقی به نظر می‌رسد. همچنین با توجه به شکاف جنسیتی مطلق، میانگین ساعت کار معمول در هفته برای مردان ۱۲ ساعت و ۳۶ دقیقه بیش از زنان می‌باشد. در حالی که میانه ساعت کار معمول در هفته برای مردان ۱۳ ساعت و ۲۴ دقیقه بیش از زنان می‌باشد.

جدول ۵- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار^۱ معمول در هفته در شغل اصلی در کل کشور: ۱۳۹۷

شرح	شکاف جنسیتی نسبی (درصد)	شکاف جنسیتی مطلق (ساعت)
میانگین	۲۷.۸	۱۲:۳۶
میانه	۲۸.۵	۱۳:۲۴

۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.

در سال ۱۳۹۷، شکاف جنسیتی نسبی میانگین ساعت کار معمول در هفته، در بخش‌های کشاورزی و صنعت حدود ۳۲ درصد و در بخش خدمات تقریباً ۲۴ درصد می‌باشد. در حالی که شکاف جنسیتی نسبی میانه ساعت کار معمول هفتگی، در بخش کشاورزی تقریباً ۴۵ درصد، و در بخش‌های صنعت و خدمات حدود ۱۹ درصد می‌باشد. همچنین شکاف جنسیتی مطلق میانگین ساعت کار معمول در هفته در بخش کشاورزی ۱۲ ساعت و ۵۴ دقیقه، در بخش صنعت ۱۴ ساعت و ۳۰ دقیقه و در بخش خدمات ۱۱ ساعت و ۲۴ دقیقه می‌باشد. شاخص مزبور برای میانه ساعت کاری در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات به ترتیب ۱۹ ساعت و ۳۰ دقیقه، ۸ ساعت و ۴۸ دقیقه و ۹ ساعت و ۶ دقیقه می‌باشد.

جدول ۶- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار معمول^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی در کل کشور: ۱۳۹۷

شرح	شکاف جنسیتی نسبی (درصد)	شکاف جنسیتی مطلق (ساعت)
میانگین	کشاورزی	۳۲.۳
	صنعت	۳۲.۴
	خدمات	۲۴.۱
میانه	کشاورزی	۴۴.۸
	صنعت	۱۹.۱
	خدمات	۱۸.۸

۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.

با بررسی در بخش‌های کشاورزی و غیر کشاورزی در سال ۱۳۹۷ می‌توان دید، شکاف جنسیتی نسبی میانگین ساعت کار معمول در هفته، در بخش کشاورزی حدود ۳۲ درصد و در بخش غیر کشاورزی تقریباً ۲۶ درصد می‌باشد. در حالی که شکاف جنسیتی نسبی میانه ساعت کار معمول هفتگی، در بخش کشاورزی حدود ۴۵ درصد و در بخش غیر کشاورزی ۲۳ درصد می‌باشد. شکاف جنسیتی مطلق میانگین ساعت کار معمول هفتگی در بخش کشاورزی ۱۲ ساعت و ۵۴ دقیقه و در بخش غیر کشاورزی ۱۲ ساعت و ۱۲ دقیقه می‌باشد. شاخص مزبور برای میانه ساعت کاری در بخش کشاورزی ۱۹ ساعت و ۳۰ دقیقه و در بخش غیر کشاورزی ۱۰ ساعت و ۵۴ دقیقه می‌باشد.

جدول ۷- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار معمول^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های کشاورزی و غیر کشاورزی در کل کشور: ۱۳۹۷

شرح		شکاف جنسیتی نسبی (درصد)	شکاف جنسیتی مطلق (ساعت)
میانگین	کشاورزی	۳۲.۳	۱۲:۵۴
	غیرکشاورزی	۲۶.۳	۱۲:۱۲
میانه	کشاورزی	۴۴.۸	۱۹:۳۰
	غیرکشاورزی	۲۳.۰	۱۰:۵۴

۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.

در سال ۱۳۹۷، شکاف جنسیتی نسبی میانگین ساعت کار معمول در هفته، در بخش تولیدی حدود ۳۶ درصد و در بخش غیر تولیدی تقریباً ۲۱ درصد می‌باشد. در حالی که شکاف جنسیتی نسبی میانه ساعت کار معمول در هفته، در بخش تولیدی حدود ۲۸ درصد و در بخش غیر تولیدی تقریباً ۱۶ درصد می‌باشد. همچنین با توجه به شکاف جنسیتی مطلق میانگین ساعت کاری، مردان در بخش تولیدی ۱۶ ساعت و در بخش غیر تولیدی ۹ ساعت و ۳۰ دقیقه بیش از زنان کار می‌کنند. با محاسبه شاخص مزبور برای میانه ساعت کاری خواهیم دید مردان در بخش تولیدی ۱۳ ساعت و در بخش غیر تولیدی ۷ ساعت و ۴۲ دقیقه بیش از زنان کار می‌کنند.

جدول ۸- شکاف جنسیتی نسبی و شکاف جنسیتی مطلق میانگین و میانه ساعت کار معمول^۱ در هفته در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های تولیدی و غیر تولیدی در کل کشور: ۱۳۹۷

شرح		شکاف جنسیتی نسبی (درصد)	شکاف جنسیتی مطلق (ساعت)
میانگین	تولیدی	۳۵.۹	۱۶:۰۰
	غیر تولیدی	۲۰.۸	۹:۳۰
میانه	تولیدی	۲۷.۶	۱۳:۰۰
	غیر تولیدی	۱۶.۳	۷:۴۲

۱- محاسبات توسط این مرکز انجام شده است.

میانگین ساعت کار در سایر کشورها

با توجه به جدول ذیل که آخرین اطلاعات از میانگین ساعت کار واقعی در هفته را برای کشورهای منتخب نشان می دهد، میانگین ساعت کاری معمول در هفته در کشور ایران نسبت به سایر کشورهای ذکر شده در سطح متوسط قرار دارد.

جدول ۹- میانگین ساعت کار واقعی در هفته در شغل اصلی به تفکیک جنس: ۲۰۱۵-۲۰۱۸

کشور	جمع	مرد	زن
قطر (۲۰۱۷)	۴۹	۴۸	۵۰
بنگلادش (۲۰۱۷)	۴۷	۵۱	۳۸
پاکستان (۲۰۱۸)	۴۷	۵۰	۳۴
ترکیه (۲۰۱۸)	۴۵	۴۸	۴۰
مالزی (۲۰۱۶)	۴۶	۴۶	۴۴
عربستان سعودی (۲۰۱۵)	۴۴	۴۵	۳۹
سنگاپور (۲۰۱۷)	۴۳	۴۵	۴۱
جمهوری کره (۲۰۱۵)	۴۴	۴۶	۴۰
هنگ کنگ (۲۰۱۶)	۴۳	۴۴	۴۳
تایلند (۲۰۱۸)	۴۳	۴۳	۴۳
ایران (۲۰۱۸)	۴۳	۴۵	۳۲
فیلیپین (۲۰۱۸)	۴۲	۴۲	۴۲
اندونزی (۲۰۱۵)	۴۰	۴۲	۳۷
ژاپن (۲۰۱۸)	۳۸	۴۳	۳۲
ارمنستان (۲۰۱۷)	۳۹	۴۲	۳۵
قزاقستان (۲۰۱۷)	۳۸	۴۰	۳۷
جمهوری آذربایجان (۲۰۱۷)	۳۷	۳۸	۳۵
قرقیزستان (۲۰۱۸)	۳۸	۳۹	۳۶
اسپانیا (۲۰۱۸)	۳۷	۴۰	۳۴
فرانسه (۲۰۱۸)	۳۶	۳۹	۳۴
آلمان (۲۰۱۸)	۳۵	۳۹	۳۱
انگلستان (۲۰۱۸)	۳۶	۴۰	۳۱
استرالیا (۲۰۱۸)	۳۳	۳۷	۲۹

ماخذ: سازمان بین المللی کار (ILO) - اطلاعات مربوط به کشور ایران از نتایج آمارگیری نیروی کار اخذ شده است.